

Piteå Kommun
Barn och Utbildning

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Hortlax skola

2016-2017

Främjande och förebyggande arbete mot kränkande behandling och diskriminering samt åtgärder i syfte att göra framtidens skola till en ännu tryggare plats för våra elever.

Innehållsförteckning

<u>Skolans namn</u>	3
<u>Grunduppgifter</u>	3
<u>Lagstiftning</u>	3
<u>Vår vision</u>	4
<u>Verksamhetsformer som omfattas av planen</u>	4
<u>Ansvariga för planen</u>	4
<u>Planen gäller från</u>	4
<u>Planen gäller till</u>	4
<u>Elevernas delaktighet</u>	4
<u>Vårdnadshavarnas delaktighet</u>	4
<u>Personalens delaktighet</u>	4
<u>Förankring av planen</u>	4
<u>Utvärdering</u>	4
<u>Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan</u>	5
<u>Resultat av utvärderingen av fjolårets plan</u>	5
<u>Årets plan ska utvärderas senast</u>	5
<u>Beskriv hur årets plan ska utvärderas</u>	5
<u>Ansvarig för att årets plan utvärderas</u>	5
<u>Främjande insatser</u>	5
<u>Områden som berörs av insatsen/insatserna</u>	6
<u>Mål och uppföljning</u>	6
<u>Insats/insatser</u>	6
<u>Ansvarig/ansvariga</u>	6
<u>Datum när det ska vara klart</u>	6
<u>Kartläggning</u>	7
<u>Kartläggningsmetoder</u>	7
<u>Områden som berörs i kartläggningen</u>	7
<u>Hur eleverna har involverats i kartläggningen</u>	7
<u>Hur personalen har involverats i kartläggningen</u>	8
<u>Resultat och analys</u>	8
<u>Förebyggande åtgärd/åtgärder</u>	8
<u>Områden som berörs av åtgärden/åtgärderna</u>	10
<u>Mål och uppföljning</u>	10

Åtgärd/åtgärder	10
Motivera åtgärd/åtgärder	11
Ansvarig/ansvariga	11
Datum när det ska vara klart	11
Rutiner för akuta situationer	11
Policy	11
Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling	11
Personal som elever och föräldrar kan vända sig till	12
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever	12
Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal	12
Rutiner för uppföljning	12
Rutiner för dokumentation	12
Ansvarsförhållanden	12
Bilagor	13
Begrepp	13
Diskrimineringsgrunderna	14
Utdrag ur Barn- och utbildningsnämndens riktlinjer för skyldigheten att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering	17
Trygghetsenkät, Hortlax skola	19

Skolans namn

Hortlax skola

Grunduppgifter

Lagstiftning

Det finns flera lagar som ska skydda barn och elever från kränkningar, diskriminering och trakasserier i skolan (med skola menas förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, fritidshem, öppen förskola, omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola).

Skollagen 2010:800

1 kapitlet 5 §, Var och en som arbetar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

5 kapitlet 3 §, Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

6 kapitlet, reglerar kränkande behandling. Barn- och elevombudet, BEO, och Skolinspektionen övervakar reglerna.

Diskrimineringslagen (2008:567) reglerar trakasserier och diskriminering. Diskrimineringsmannen, DO, övervakar reglerna. I skollagen 6 kap 2 § finns en bestämmelse om förbud mot diskriminering i skolformerna. En utrednings- och åtgärdsskyldighet i fråga om trakasserier och sexuella trakasserier finns 2 kap 7 § diskrimineringslagen.

Förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Utformningen och omfattningen av barnens och elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Arbetsmiljölagen (1977:1160) och arbetsmiljöförordningen (1977:1166) reglerar elevernas och personalens arbetsmiljö. Där jämställs eleverna i stor utsträckning med arbetstagare. Alla som arbetar i skolan ska ha en god fysisk, psykisk och social arbetsmiljö. I arbetsmiljölagen och diskrimineringslagen regleras kränkningar, trakasserier och diskriminering för vuxna.

Både diskrimineringslagen och skollagen innehåller ett absolut förbud för skolans anställda att utsätta elever för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling. I lagen om anställningsskydd (LAS) finns arbetsrättsliga åtgärder som arbetsgivaren kan vidta mot anställda: Varning, omplacering, uppsägning och avsked.

Vår vision

- Att alla inom skolan mår bra.
- Att alla får en likvärdig behandling.
- Att vi har jämställdhet och mångfald.
- Att likabehandlingsplanen är förankrad hos elever, personal och föräldrar.
- Att ha bra rutiner för att elever, föräldrar och personal ska vara informerade och involverade i arbetet mot diskriminering och trakasserier i verksamheten.

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Denna plan mot diskriminering och kränkande behandling gäller för elever och personal vid Hortlax skola, årskurs sju till nio.

Ansvariga för planen

Rektor och all personal på skolan.

Planen gäller från

2016-08-24

Planen gäller till

2017-06-16

Elevernas delaktighet

Eleverna har varit delaktiga i planens innehåll genom att elevrådet har deltagit i utformandet av den elevenkät som genomförts av alla skolans elever. På så sätt har varje enskild elev kommit till tals kring sin bild av situationen i skolan. Elevrådet har dessutom varit delaktigt i planens utformning. Tack vare elevrådets idéer har trivselenkäten i år genomförts på webben, för att skapa en större känsla av anonymitet.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Planen mot diskriminering och kränkande behandling har bearbetats i skolans samrådsforum där föräldrarepresentanter från alla klasser ingår.

Personalens delaktighet

All personal är insatt i och har diskuterat innehållet i planen. Den pedagogiska personalen har tillsammans sonderat sina respektive ämnen för att på så sätt konkretisera det arbete som bedrivs för att förebygga kränkande behandling och på så sätt även kartlagt eventuella framtida åtgärder.

Förankring av planen

Förankring av planen sker på konferenstid i augusti 2016. Mentorerna informerar eleverna senast den 30/9 2016. Föräldrar informeras på höstterminens föräldramöten och samrådsforum. Planen mot diskriminering och kränkande behandling kommer också att publiceras på skolans hemsida.

Utvärdering

I fjolårets plan hade vi två mål som vi bestämde oss för att jobba extra med för att göra Hortlax skola till en trevligare plats där alla elever kan känna sig trygga:

- Fortsätta med det PPM:ande (Positiv PunktMarkering) som vi påbörjade under läsåret 14/15 och kunde se goda resultat av.
- Inleda ett arbete mot näthat och för nätvett, i syfte att fler elever ska känna sig trygga på nätet och därför också i skolan och förhoppningsvis minska antalet elever som någon gång har känt sig kränkta på nätet.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

All personal har deltagit i utvärderingen av förra årets plan.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

- Arbetet med PPM känns fortsättningsvis som ett vinnande koncept och det verkar som att de allra flesta eleverna känner att skolan vill dem väl och inte är något som behöver motarbetas.
- Vi beslutade i början av höstterminen att arbetet mot näthat och för nätvett skulle förläggas till svenskämnet och årskurs åtta. Vi valde att arbeta med ett arbetsmaterial som heter No hate som Statens medieråd står bakom. Anledningen till att vi valde att förlägga arbetet till en specifik årskurs var att vi ville göra det till en naturlig och återkommande del av undervisningen.

Årets plan ska utvärderas senast

2017-06-16

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Årets plan ska utvärderas av samtlig personal, elevrådet och föräldrarepresentanter i skolans samrådsforum.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor tillsammans med personal ansvarar för att årets plan utvärderas.

Främjande insatser

Vi strävar efter en verksamhet där eleverna upplever meningsfulla sammanhang och delaktighet. Vi strävar efter att olikheter ska respekteras. Vi strävar efter att lägga grunden för goda relationer som i sin tur motverkar kränkningar.

För att förbättra elevernas möjligheter till inflytande och delaktighet strävar vi efter att ge dem kunskap om deras rättigheter såväl som skyldigheter.

Exempel på främjande insatser:

- Klassråd och elevråd
- Tjej- och killsnack
- Etiska samtal och övningar
- Klassens dag
- Årskursens dag
- Mentorssamtal
- Elevens val – onsdagstid

- Trivselfrågor ingår som en del av alla utvecklingssamtal
- Dagliga samtal med eleverna är viktiga för oss och får ta tid
- Litteraturen är anpassad till diskrimineringsgrunderna
- Samarbetet lärare (mentor)-elevhälsoteam är väl inarbetat vilket gagnar eleven
- Planen mot diskriminering och kränkande behandling är utformad av både elever och personal

Områden som berörs av insatsen/insatserna

- Kränkande behandling
- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Mål och uppföljning

Målet med vårt främjande arbete är att det ska bidra till att alla elever känner sig trygga i skolan. Genom att regelbundet i olika sammanhang träffa elever från andra klasser, årskurser och till och med andra länder hoppas vi kunna skapa naturliga kontaktnät och relationer.

Uppföljning av detta arbete sker i samråd med elevrådet.

Insatser

Rektor tillsammans med elevhälsoteamet ansvarar för att all personal ges tid till samtal och reflektion för att öka medvetenheten kring kränkande behandling och diskriminering. Personalen ges tid att diskutera såväl insatser som kontinuerligt arbete med planen mot diskriminering och kränkande behandling som grund.

Ansvarig/ansvariga

Rektor och personal

Datum när det ska vara klart

2017-06-16

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Kartläggningen som ligger till grund för denna plan mot diskriminering och kränkande behandling består av följande delar:

- Lokal trygghetsenkät (samtliga elever)
- Hälsosamtal hos skolsköterska (årskurs sju)
- *Personligt* (årskurs sju och nio)

Dessutom är den dagliga verksamheten en del av kartläggningen då det är i vardagen som situationer som leder till kränkande behandling kan uppstå. Mentorsarbetet är en väldigt viktig del i denna kartläggning eftersom vårt trygghetsarbete till stor del vilar på relationen mentor-elev. I den relationen ingår utvecklings- och mentorssamtalen som en viktig del.

Områden som berörs i kartläggningen

- Kränkande behandling
- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Eleverna har involverats i kartläggningen via hälsosamtal hos skolsköterskan. Hälsosamtalen genomförs under vårterminen i årskurs sju. Inför samtalet får eleven fylla i en hälsoenkät som tar upp frågor gällande både fysisk och psykisk hälsa. Frågan kring om eleven själv någon gång har blivit utstött, retad eller illa behandlad tas upp här. Dessutom efterfrågas om eleven känner till någon annan elev som blir retad, utstött eller illa behandlad. I de fall där en elev svarar jakande på någon av dessa frågor förs informationen vidare till mentorer och/eller EHT-teamet för att så snabbt som möjligt kunna hjälpa och stötta den aktuella eleven/eleverna.

En trygghetsenkät har genomförts av alla skolans elever. Den lokala trygghetsenkäten har utarbetats i samarbete med elevråd och samrådsforum och innehåller frågor som beaktar såväl kränkande behandling som de olika diskrimineringsgrunderna. (se bilaga)

Elever i årskurs sju och nio har genomfört undersökningen *Personligt* som också har tagits i beaktande i detta arbete. *Personligt* genomförs på initiativ av Piteå Kommun i syfte att kartlägga

barns och ungdomars skolvardag och utifrån de svar som inkommer kunna skapa en så bra skola som möjligt. En sammanställning av Hortlaxelevernas svar presenteras för samtlig personal under vårterminen varje år och med dessa som grund arbetar vi lokalt fram nya mål och förbättringspunkter.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen har involverats via ett kontinuerligt mentorsarbete där information från mentorsamtal förs via personalen till elevhälsoteamet och trygghetsteamet. Personalen involveras dagligen via det vardagliga arbetet i elevgrupperna.

Resultat och analys

De kartläggningar som gjorts visar att 92,6 % av eleverna trivs mycket bra eller bra i skolan. 5,4 % trivs mindre bra och 2% (sex individer) trivs dåligt i skolan. Dessa siffror visar att fler elever trivs mindre bra i skolan jämfört med fjolårets undersökning. Av de elever som trivs bra i skolan anges bra kompisar, bra lärare, fräsch miljö och trygghet som stora anledningar till trivseln. De elever som trivs mindre bra förklarar detta bl.a. med många prov som leder till stress som påverkar livet både i skolan och på fritiden.

7 % av eleverna uppger att det finns platser i skolan där de inte känner sig trygga. Dessa platser varierar från en person till en annan och det går inte att hitta en specifik plats där många elever känner otrygghet.

När det kommer till kränkningar uppger 13,6 % av eleverna att de någon gång känt sig kränkta av en annan elev på skolan. 6,3 % av eleverna uppger att de någon gång känt sig kränkta av en vuxen på skolan.

Gällande kränkningar i sociala medier uppger 8,3 % av eleverna att de någon gång råkat ut för detta och av dessa anser tio individer att dessa kränkningar sker ofta eller då och då. Dessa siffror är nästan halverade sedan fjolårets undersökning och om detta hänger ihop med det jobb som gjorts mot näthat i årskurs åtta eller inte är så klart svårt att säga, men siffrorna är glädjande.

Vad gäller diskrimineringsgrunderna förefaller det som att endast ett fåtal elever känner sig diskriminerade pga. någon av diskrimineringsgrunderna. Antalet svarande får anses vara för litet för att analysera vidare.

På frågan om eleven har någon vuxen att prata med om något känns svårt svarar 93,9 % att de har det. Det finns 18 elever på skolan som anser att de inte har någon vuxen att vända sig till om något känns jobbigt eller svårt. Här är det svårt att avgöra huruvida dessa elever har haft behov av någon att prata med eller inte.

Förebyggande åtgärder

Det förebyggande arbetet mot kränkande behandling och diskriminering är något som pågår kontinuerligt i elevernas vardag i skolan. Varje respektive skolämne arbetar förebyggande mot någon av diskrimineringsgrunderna och kränkande behandling. Nedan följer ett antal exempel på hur vi ämnesvis hanterar det förebyggande arbetet.

Kränkande behandling

- I årskurs sju genomförs ett temaarbete kring kränkande behandling i SO och Svenska. Den gemensamma litteratur som i svenskämnet läses av elever i alla tre årskurser tar i många fall upp frågor kring kränkande behandling som sedan diskuteras tillsammans med läraren.

- I ämnet idrott diskuterar idrottslärarna sportsligt beteende och hur man bemöter varandra utan att heta känslor leder till kränkande behandling.
- Det är självklart alla lärares ansvar att i alla situationer ta tag i opassande språkbruk och okamratligt beteende.

Kön

- I årskurs nio genomförs ett arbete i svenska kring kön och genus som kallas *Relationsboken*. Tillsammans med läraren bearbetar eleverna litteratur och skriver egna texter kring genusfrågor i stort och smått.
- I bildämnet diskuteras både bilder och filmer utifrån ett genusperspektiv för att göra eleverna uppmärksamma på dolda budskap och signaler.
- I ämnet biologi genomförs tjej- och killsnack i samarbete med ungdomsmottagningen i anslutning till sex och samlevnadsundervisningen. I detta arbete ingår även en teaterpjäs med tillhörande workshop.

Könsidentitet eller könsuttryck

- Frågeställningar kring detta diskuteras i svenska i samband med arbetet kring *Relationsboken*. Delar av den gemensamma litteraturen vi läser tar också upp ämnet.
- Jämlik måloppfyllelse för flickor och pojkar är en viktig del i skolans kvalitetsarbete och för att uppnå detta görs insatser i stort och smått för att alla, oavsett kön, ska ha samma möjligheter att utvecklas maximalt.

Etnisk tillhörighet

- I SO är detta ett ämne som aktualiseras i flera arbetsområden och är ständigt aktuellt.
- I svenska tas frågor på detta ämne upp i litteraturen, såväl poesi som prosa och det vi läser är särskilt utvalt för att spegla vårt multikulturella samhälle.
- Genom de utbyten som hittills årligen genomförs med skolor i Tyskland, Spanien och Frankrike får eleverna naturligtvis en ökad inblick i andra kulturer.

Religion eller annan trosuppfattning

- Inom religionsämnet genomförs all undervisning i syfte att öka förståelsen för olika trosuppfattningar.
- Den gemensamma litteratur som läses i svenskämnet är utvald för att spegla olika sidor av vårt samhälle och vår värld och där kommer religionen in som en del.

Funktionsnedsättning

- Vi arbetar för att alla elever ska ha lika möjligheter att delta i skolans verksamhet, oavsett funktionsnedsättning. Vid planering av skolans verksamhet ska konsekvenserna för elever med olika funktionsnedsättningar beaktas. Skolans rutiner kring mottagandet av elever vars funktionsnedsättning ställer krav på den pedagogiska eller den fysiska miljön ska särskilt uppmärksammas.

- Skolans Elevhälsoteam träffas en gång varje vecka för att regelbundet kunna göra en översyn och tillgodose alla elevers olika behov.

Sexuell läggning

- Detta ämne ingår som en del i sex- och samlevnadsundervisningen.
- SO-ämnet arbetar med HBT-frågor i olika arbetsområden.
- I svenskan arbetar man med detta ämne ur olika perspektiv och med olika arbetssätt.

Ålder

- Vi arbetar kontinuerligt med att låta allas röster höras, oavsett ålder. Elevrådet genomdriver ett aktivt och initiativrikt arbete och på så sätt blir eleverna naturligt delaktiva i beslutsfattningen på skolan.

Områden som berörs av åtgärden/åtgärderna

- Kränkande behandling
- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Mål och uppföljning

Åtgärder

Trivselenkätstudien som genomfördes i april 2016 visade att fler elever än tidigare trivs dåligt eller mindre bra i skolan. Detta resultat bekymrar oss och därför genomförde vi ytterligare en undersökning i alla klasser, där varje elev fick skriva en fritext kring vad Hortlax skola skulle kunna göra för att öka trivselen. På så sätt skulle vi kunna närma oss en lösning på problemet som tydliggjordes i trivselenkäten, även om vi så klart inte vet om de är de elever som inte trivs i skolan som har kommit med de konkreta förslagen. Det är också omöjligt att veta huruvida dessa elevers misstrivsel beror på saker som har med skolan att göra eller om den är kopplad till saker som är svåra för skolan att påverka. Men, vi ville i alla fall titta närmare på problemet. Det visade sig att många elever känner sig otrygga i korridorerna, när vuxna inte finns närvarande på samma omedelbara sätt som på lektionerna. Detta ska vi bemöta genom att fler lärare i början av höstterminen vistas mer i korridorerna och sedan utvärdera resultatet av den ökade vuxennärvaron. En annan faktor som flera

elever anger som en börda och anledning till misstrivsel är läxorna. Vi kommer därför att i början av höstterminen jobba väldigt aktivt med förväntningar kring läxor och hur mycket tid som kan anses vara rimligt att lägga ner på skolarbetet. Ämneslärarna ska i högre grad erbjuda handledning/undervisning i studieteknik som är anpassat till just deras ämne. Mentor ska också varje vecka, tillsammans med klassen, gå igenom vilka läxor och prov som är planerade för den närmaste framtiden för att underlätta planeringen för samtliga elever. Vi kommer dessutom att fortsätta med arbetet mot näthat i årskurs åtta inom ramarna för svenskämnet. Vid höstterminens början kommer vi att kartlägga de elever som är aktuella för PPM.

Motivera åtgärder

Vår förhoppning är att alla elever, genom att fler vuxna vistas i korridorerna, ska känna att skolan är en trygg plats där man trivs och kan känna sig trygg.

Genom att förtydliga hur mycket tid som kan förväntas läggas på läxor varje vecka samt konkretisera klassens läxor varje vecka på mentorstiden hoppas vi kunna skapa ordning och rutiner kring läxarbetet för fler elever och på så sätt minska stressen som många upplever kring läxorna.

Arbetet mot näthat och med PPM har sedan tidigare gett goda resultat och därför avser vi fortsätta med dessa tidigare genomförda åtgärder.

Ansvarig/ansvariga

Samtliga lärare ansvarar för att vistas mer i korridorerna i syfte att skapa trygghet för alla skolans elever.

Ämneslärarna ansvarar för att inom sina ämnesområden undervisa/handleda i studieteknik.

Mentorer ansvarar för att varje vecka gå igenom klassens läxor och prov samt att regelbundet prata om rimlig tidsåtgång till läxor.

Svensklärarna ansvarar för att genomföra arbetet mot näthat i årskurs åtta.

Mentorer ansvarar för att kartlägga vilka elever i den egna som klassen som är aktuella för PPM.

Datum när det ska vara klart

Vårterminen 2017

Rutiner för akuta situationer

Policy

Åtgärder på individnivå ska syfta till att lösa det akuta problemet, men också se till att framtida problem inte uppstår. Åtgärder ska riktas både mot den som har blivit utsatt och den/de som utsätter.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

I det dagliga arbetet i klassrummet och när personal rör sig i korridorer, matsal och Uppis är det personalens uppgift att vara uppmärksam på alla tecken på trakasserier och kränkande behandling. Diffusa tecken meddelas till mentor för vidare hantering.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Om en elev och/eller föräldrar känner oro för något kan de vända sig till mentor, kurator eller någon av de lärare som ingår i trygghetsteamet.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

1. Skolpersonal som uppmärksammar situationen ingriper genast. Då den akuta situationen åtgärdats meddelas elevernas mentorer.
2. Mentorer talar med den som utsatts för kränkningen för att klargöra vad som hänt och om det har hänt tidigare. Mentorer ansvarar för utredning och uppföljning av händelsen. Rektor informeras och bedömer om ärendet ska föras vidare till barn- och utbildningsnämnden. (se bil. 1) *Dokumenteras*.
3. Berörda mentorer kontaktar inblandade elevers föräldrar och berättar om vad som hänt och vad som beslutats. *Dokumenteras*.
4. Mentorer kontaktar trygghetsteamet om så behövs.
Det kan även bli aktuellt att fylla i blanketten *Anmälan om kränkning, trakasserier och diskriminering*.
5. Meddela EHT/rektor vad som skett och vad som gjorts.
6. Om kränkningarna eller trakasserier inte upphört kallas de elever som trakasserar, tillsammans med vårdnadshavare, till samtal med rektor och skolkurator. En handlingsplan upprättas för att komma till rätta med problemet.
7. Handlingsplanen följs upp i ett nytt samtal med elev, vårdnadshavare, rektor och skolkurator.
8. Om kränkningarna eller trakasserier ändå inte upphört vidtas ytterligare åtgärder, t ex kontakt med andra myndigheter som socialtjänst eller polis. *Dokumenteras*.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

Elev eller någon annan (elev eller personal) kontaktar rektor som sedan driver utredningen vidare. Rektor kontaktar vårdnadshavare.

Rutiner för uppföljning

Rektor har löpande återkoppling med den drabbade eleven och dess vårdnadshavare.

Rutiner för dokumentation

Dokumentation förs av alla samtal och möten.

Ansvarsförhållanden

Rektor ansvarar.

Bilagor

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad via Snapchat av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Facebook. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelande. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföstd av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De menar ju inget illa". [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria ett A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen
- "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.

- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier

- Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

Utdrag ur Barn- och utbildningsnämndens riktlinjer för skyldigheten att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling, trakasserier och diskriminering

Steg 1 - Upptäcka och anmäla till förskolechef, rektor, barn- och utbildningsnämnden

Så snart personal i verksamheterna får kännedom om att ett barn eller en elev känner sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering ska anmälan lämnas till förskolechef, rektor. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till förskolechefen eller rektorn. Anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser.

Förskolechef, rektor lämnar skyndsamt anmälan till huvudmannen på anmälningsblankett Anmälan om kränkning, trakasserier och diskriminering. Huvudmannen ska informeras om alla kränkningar eller misstänkta kränkningar. Det finns inget utrymme för att sålla, gallra eller värdera hur allvarlig en händelse är innan den anmäls vidare. Syftet är att huvudmannen ska kunna följa och bedöma utvecklingen i varje enskilt fall.

Vårdnadshavare till inblandade barn, elever informeras om vad som har hänt och hur verksamheten kommer att arbeta för att kränkningen ska upphöra.

I ett ingångsskede kan det bli många anmälningar, men på sikt handlar det om att skapa trygghet och trivsel i skolmiljön. Skolan ska ta varje uppgift eller annan signal på allvar och utreda vad som ligger bakom. Enheternas plan mot Likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling innehåller rutiner för hur personalen i enheterna ska agera.

När det finns misstanke om att någon av de anställda kränker elever uppstår en känslig situation i personalgruppen. Skolan behöver därför ha särskilda rutiner för hur man ska utreda, åtgärda och

dokumentera om någon i personalen misstänks ha utsatt ett barn eller en elev för diskriminering eller kränkande behandling. Rutinerna förs in i enheternas Likabehandlingsplan.

Anmälan till andra myndigheter

Om personalen eller huvudmannen misstänker att ett barn eller ungdom far illa eller på annat sätt behöver stöd, hjälp och skydd ska anmälan genast till socialtjänsten. En del fall av trakasserier och kränkande behandling kan också utgöra brott. En bedömning om en polisanmälan ska göras bör ske i varje enskilt fall. Det finns ingen lagstadgad skyldighet för skolan att polisanmäla elev.

Vid händelser som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa ska Arbetsmiljöverket underrättas. Detta gäller även händelser som orsakats genom våld eller hot om våld. Oavsett om anmälan gjorts till andra myndigheter enligt ovan så är verksamheterna skyldiga att utreda påstådda trakasserier och kränkande behandling och vidta nödvändiga åtgärder.

Steg 2 – Utreda och analysera

Förskolechef, rektor inleder skyndsamt utredning. Varje fall av misstänkt kränkning ska utredas och dokumenteras. Utredningsskyldigheten är oberoende om det föreligger en avsikt att kränka eller inte. Om rektor eller förskolechef misstänks för att ha utsatt barn/elev för trakasserier eller kränkande behandling ansvarar chef för- och grundskola, gymnasiechef för utredningen.

Utredningen ska vara allsidig och grundlig för att kunna klarlägga orsakerna och vidta verkningfulla åtgärder.

Utredning ska visa när händelsen, händelserna inträffade.

Har de förekommit dagligen eller vid enstaka tillfällen, under vilken tidsperiod, tillfälliga uppehåll men blossat upp?

Har kränkningar blivit grövre?

Vad visar de samlade omständigheterna. Ingår handlingarna i ett större eller beteendemönster problem?

Skolan är skyldig att utreda oavsett om vårdnadshavaren, eleven eller barnet inte vill att händelsen ska utredas.

Utredningens omfattning beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Om utredningen visar att kränkande behandling förekommer ska skolan sätta in de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. I vissa situationer kan det vara tillräckligt att genom några frågor få händelsen klarlagt och därigenom utagerad. En sådan enkel utredning kan bara anses tillräcklig om det framgår att händelsen varit bagatellartad. I andra mer komplicerade fall av kränkningar kan utredningsskyldigheten bli mycket långtgående och omfatta fler barn eller elever samt personal. Barn- och elevombudet ställer krav på struktur och systematik i utredningsarbetet. Skolan har långtgående skyldigheter att utreda påtalade händelser.

Steg 3 – Åtgärda, vidta verkningsfulla åtgärder

Vidta skäligen åtgärder för att förhindra framtida kränkningar.

Åtgärdernas syfte är att lösa situationen långsiktigt.

Överväg om strukturer och förhållanden på grupp- och verksamhetsnivå ska förändras.

Åtgärder ska grundas på utredningen.

Åtgärder ska riktas både mot den som blivit utsatt och den/de som utsatt.

Steg 4 – Följa upp och utvärdera regelbundet

Följ upp åtgärderna kontinuerligt, systematiskt och långsiktigt.

Notera datum för återträffar.

När åtgärder sätts in måste de kontinuerligt följas upp och utvärderas eftersom kompletterande åtgärder måste genomföras till dess att situationen är varaktigt löst. Skolan ska kunna visa att kränkningar upphört till följd av åtgärderna. Var noggrann med att notera datum för återträffar.

Steg 5 – Ärendet avslutas

Dokumentera när ärendet är avslutat. Ange avslutningsdatum.

Steg 6 – Skicka återrapport till barn- och utbildningsnämnden

Kopia på dokumentation om utredning, åtgärder samt utvärdering skickas till barn- och utbildningsnämnden när ärendet avslutats.

Tack för att du fyller i Trygghetsenkäten! Denna görs varje år och är en del i skolans Plan mot kränkningar och diskriminering.

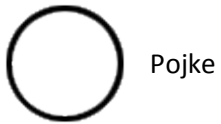
Hälsningar Personalen på Hortlax skola

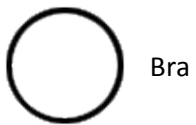
1. Kön

Flicka

2. Hur trivs du på skolan?

3. Vad beror det på?

Vad beror det på?

4. Finns det någonstans i skolan där du inte känner dig trygg?

Ja

Nej

5. Om ja, var är det du inte känner dig trygg?

Om ja, var är det du inte känner dig trygg?

6. Har du känt dig kränkt av någon annan elev på skolan någon gång under det senaste 12 månaderna?

Ja

Nej

7. Har du känt dig kränkt av någon vuxen på skolan någon gång under det senaste 12 månaderna?

Ja

Nej

8. Om du svarade ja på någon av frågorna 6 eller 7, beskriv vad kränkningen/kränkningarna handlade om.

Om du svarade ja på någon av frågorna 6 eller 7, beskriv vad kränkningen/kränkningarna handlade om. 1

9. Hur ofta har det hänt?

Ofta

Då och då

Sällan

10. Har du någon gång, under det senaste läsåret, blivit kränkt via internet och sociala medier som t.ex. Facebook, Instamgram, Snapchat eller Ask? (om Ja, svara på nästa fråga)

Ja Nej

11. Hur ofta har det hänt?

 Ofta Då och då Sällan

12. Nedan följer sju diskrimineringsgrunder. Har du någon gång blivit diskriminerad eller kränkt i skolan pga. av någon av dessa? I så fall markerar du det/de alternativet/n nedan.

 Kön Könsoverskridande identitet eller uttryck Etnisk tillhörighet

Religion eller annan trosuppfattning

Funktionshinder

Sexuell läggning

Ålder

13. Om du kryssade i något/några av alternativen ovan- vad handlade det om? Beskriv lite mer!

Om du kryssade i något/några av alternativen ovan- vad handlade det om?
Beskriv lite mer! 1

14. Hur många gånger har det hänt?

Ofta

Då och då

Sällan

15. Finns det någon/några på skolan som inte verkar ha det bra? Vem/vilka i så fall?

Finns det någon/några på skolan som inte verkar ha det bra? Vem/vilka i så fall? 1

16. Har du någon vuxen som du kan prata med om du mår dåligt eller om något känns svårt? OBS!
Denna person kan finnas antingen här i skolan eller någon annanstans.

Ja

Nej

17. Har du något mer du vill lägga till gällande trygghet på Hortlax skola?

Har du något mer du vill lägga till gällande trygghet på Hortlax skola? 1

